

PROTOKOL
O SARADNJI U OTKRIVANJU I ISTRAŽIVANJU TRGOVINE LJUDIMA U SVRHU
RADNE EKSPLOATACIJE I UPUČIVANJU ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA U
SVRHU RADNE EKSPLOATACIJE U _____ (entitet, kanton, distrikt)

Prepoznajući da nedavne istrage o slučajevima prisilnog rada u Evropi otkrivaju da se žrtve eksploatišu u širokom spektru ekonomskih sektora, legalnih ili ilegalnih, uključujući: poljoprivredu, hortikulturu i prehrambenu industriju; komercijalni seks; ugovorno čišćenje; građevinsku industriju; usluge u domaćinstvu; industriju zabave; rezidencijalnu njegu; ugostiteljstvo, hotelijerstvo; proizvodnim radionicama; kriminalitet; trgovinu drogom,

Podsjećajući da djelotvorni napor i borbi protiv trgovine ljudima zahtijevaju višeagencijsku i multidisciplinarnu saradnju i mehanizme, kao što je bliska saradnja između policije i inspekcija rada u slučajevima trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, te da je takva saradnja od suštinskog značaja za uspješan ishod budući da obje institucije redovno prikupljaju vitalne obavještajne podatke i rade na suzbijanju i smanjenju slučajeva trgovine ljudima,

Imajući u vidu da je uloga policije u slučajevima trgovine ljudima složena, jer moraju da istraže i izvedu dokaze, ali i da pruže sigurnost i zaštitu žrtvama, zasnovane na individualnim potrebama žrtve i u skladu sa propisanim standardima kvaliteta,

Imajući u vidu da je uloga inspektora rada u slučajevima trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije od suštinskog značaja jer su odgovorni za provođenje zakona o radu, te su često prvi organ u kontaktu sa potencijalnim žrtvama trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, i da obavljajući svoje zadatke na terenu mogu biti u situaciji da otkriju radnu eksploataciju i da identifikuju potencijalne žrtve trgovine ljudima, i da su stoga vrijedan resurs koji može doprinijeti pravovremenoj i tačnoj identifikaciji potencijalnih žrtava trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije i pokrenuti reakciju organa krivičnog gonjenja i spriječiti dalje kršenje prava žrtava trgovine ljudima i radne eksploatacije,

Uzimajući u obzir da u borbi protiv trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, saradnja policije i inspekcije rada ne bi trebala biti ograničena na pojedinačne slučajeve, već bi se trebala odvijati redovno i u svim aktivnostima u borbi protiv trgovine ljudima, uključujući, ali ne ograničavajući se na prevenciju, zaštitu žrtava trgovine ljudima, istragu i krivično gonjenje,

Polazeći od potrebe za koordiniranim djelovanjem institucija u borbi protiv trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, te potvrđujući da će neposredna saradnja doprinijeti efikasnijoj istrazi i procesuiranju počinitelja krivičnih djela i prekršaja, a istovremeno će pomoći u poboljšanju identifikacije, upućivanja i zaštite žrtava radne eksploatacije,

Poštujući nadležnosti i odgovornosti policije i inspekcije rada, rukovodeći se relevantnim zakonima, uključujući Zakon o unutrašnjim poslovima, Zakon o policijskim službenicima, Krivični zakon, Zakon o krivičnom postupku, Zakon o zaštiti ugroženih svjedoka i svjedoka pod prijetnjom, Zakon o radu, Zakon o zapošljavanju stranih državljana i lica bez državljanstva, Zakon o inspeksijskom nadzoru, Zakon o zaštiti na radu i Zakon o upravnom postupku,

Ministarstvo unutrašnjih poslova _____, i

Uprava za inspekcijske poslove _____,

(u daljem tekstu potpisnici)

dogovorili su se kako slijedi:

I SVRHA I PODRUČJA SARADNJE

Član 1

Svrha

Svrha ovog Protokola je jačanje međusobne saradnje potpisnika radi unaprjeđenja prevencije, otkrivanja, gonjenja i suzbijanja trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije u krivičnim i prekršajnim postupcima, kao i pravovremenoj zaštiti žrtava trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.

Član 2

Područja saradnje

Saradnja između potpisnika će se odvijati u skladu sa njihovim zakonima pripisanim nadležnostima, u slijedećim područjima:

- Prevencija trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije;
- Međusobna razmjena informacija;
- Organizovanje i provođenje zajedničkih nadzora i kontrola.
- Koordinacija aktivnosti u krivičnim i prekršajnim postupcima
- Koordinacija aktivnosti u pružanju podrške i pomoći žrtvama

II PREVENCIJA

Član 3

Prevencija

Potpisnici će sarađivati u razvijanju i provođenju aktivnosti na praćenja stanja u oblasti trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije u svojoj nadležnosti, uključujući prikupljanje i razmjenu informacija te istraživanjima o trendovima trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, aktivnostima na podizanju svijesti opšte i stručne javnosti o trgovini ljudima u svrhu radne eksploatacije, predlaganju novih politika, zakona i drugih akata sa ciljem prevencije trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, te aktivnostima na izgradnji kapaciteta nadležnih institucija, uključujući edukacije i obuke.

III MEĐUSOBNA RAZMJENA INFORMACIJA

Član 4

Potpisnici će razmjenjivati informacije, izvještaje i dokumentaciju koji mogu doprinjeti postizanju svrhe ovog Protokola.

Na zahtjev policije, inspekcija rada će dostaviti inspekcijske izvještaje koji sadrže navode o ozbiljnim kršenjima zakona o radu, kao i informacije o poslodavcima koji su prijavljeni zbog značajnih nedostataka u provedbi propisa o sigurnosti na radnom mjestu i ugrožavanju sigurnosti radnika.

Inspekcija rada će i bez zahtjeva dostaviti policiji prijave radnika ili građana o krajnje lošim radnim uslovima, zlostavljачkom ponašanju poslodavaca, i druge informacije koje upućuju na značajna kršenja zakona, radnih uslova i zaštite na radu.

Policija će i bez zahtjeva dostaviti inspekciji rada prijave radnika koji sadrže informacije o potrebi provođenja inspekcijskog nadzora nad pojedinim pravnim licima koja krše propise o radnim odnosima, zapošljavanju, sigurnosti i zdravlju na radnom mjestu, kao i zvanične obavjesti o postojanju operativnih saznanja o radnoj eksploataciji.

Dostavljanje i razmjena informacija i dokumentacije između potpisnika će se odvijati pismenim putem ili elektronski, i isključivo između službenika imenovanih za kontakt osobe.

IV ORGANIZACIJA I SPROVOĐENJE ZAJEDNIČKOG NADZORA

Član 5

Policija i inspekcija rada će organizovati i sprovoditi zajedničke inspekcijske nadzore pojedinih poslodavaca u rizičnim oblastima, gde postoje indicije o težim povredama propisa o radnim odnosima i propisa o zaštiti i sigurnosti na radu koje mogu dovesti do radne eksploatacije radnika.

Zajednički inspekcijski nadzori će organizovati kontakt osobe policije i inspekcije rada.

Zajednički nadzori će se organizuju na zahtjev policije ili inspekcije rada, ukoliko se raspolaže saznanjima o rizicima radne eksploatacije u određenim pravnim licima.

Zajednički nadzori će biti nenajavljeni, a lokacija će biti tajna do dana provođenja nadzora.

Izvještaje o utvrđenom stanju i preduzetim mjerama pripremit će policija i inspekcija rada i isti će biti razmjenjeni preko imenovanih kontakt osoba. Izvještaji će najmanje sadržavati: datum i mjesto sprovođenja zajedničkog nadzora, podatke o službenim licima koja su izvršila nadzor, podatke o zatečenom stanju, podatke o zatečenim licima u neuređenim radnim odnosima. Podaci o potencijalnim žrtvama trgovine ljudima posebno se upisuju u izvještaj.

Ukoliko tokom nadzora postoji razlog za sumnju da je neko lice potencijalna žrtva trgovine ljudima, u cilju identifikacije žrtve tokom nadzora, policija će o tome obavijestiti nadležnog tužioca i nastaviti postupanje u skladu sa naredbama tužioca.

Član 6 Redovni inspekcijski nadzor

Potpisnici će održavati redovne sastanke o planiranju inspekcijskog nadzora. Sastanci će se organizovati najmanje jednom mjesečno između imenovanih kontakt osoba.

Na osnovu godišnjeg, tromjesečnog i mjesečnog plana rada inspektora rada, inspekcija rada će zajedno sa policijom, u skladu sa metodologijom procjene rizika za planiranje inspekcijskog nadzora, zajednički utvrđivati inspekcijske nadzore u kojima će učestvovati uniformisani policijski službenici.

Inspekcija rada podnosi pismeni zahtev za zajedničko planiranje inspekcijskog nadzora kontakt osobi u policiji.

Za svaki planirani inspekcijski nadzor policija će izvršiti procenu rizika na osnovu koje će se utvrditi potreba za prisustvom uniformisanih policajaca.

Član 7 Vanredni inspekcijski nadzor

Ukoliko se ukaže potreba za sprovođenjem vanrednog inspekcijskog nadzora kod poslodavaca koji nije obuhvaćen redovnim inspekcijskim nadzorom, a za čiju realizaciju, prema procjeni rizika inspekcije rada, postoji potreba za angažovanjem uniformisanih policijskih službenika, kontakt osobe će se sastati i organizovati vanredni nadzor.

V KOORDINACIJA AKTIVNOSTI U KRIVIČNIM I PREKRŠAJNIM POSTUPCIMA

Član 8

Potpisnici Protokola će u preduzimanju aktivnosti iz svojih nadležnosti međusobno koordinirati vođenje krivičnog postupka za krivična djela trgovine ljudima i prekršajnih postupaka za prekršaje propisa vezanih za radne odnose i sigurnost na radu, a posebno u slijedećem:

- Prikupljanje i razmjena obavještajnih podataka. Policija i Inspektorat rada prikupljaju i razmjenjuju strateške i taktičke obavještajne podatke u vezi sa trgovinom ljudima u svrhu radne eksploatacije i koriste ih za strateške analize i pripremu i provođenje zajedničkih akcija borbe protiv trgovine ljudima.
- Istraga slučajeva trgovine ljudima. Na početku svake istrage, treba analizirati sastavne dijelove slučaja kako bi se utvrdilo koje druge agencije trebaju biti uključene. U skladu sa specifičnostima svakog slučaja, potrebno je definisati koordinaciju u odnosu na policajce, policijske istražitelje, inspektore rada, službenike imigracione službe i osoblje pružalaca usluga. Policija i inspektor rada će razgovarati o tehnikama istražnog postupanja i žrtve i

počinioca, zajednički će vršiti uviđaje lica mjesta i materijalnih dokaza u istragama o trgovini ljudima i obaviti razgovore sa žrtvama trgovine ljudima koji su potencijalni svjedoci. Prikupljene dokaze tokom zajedničkih akcija Policija će koristiti za krivične postupke, a inspektori rada za upravne postupke protiv pravnih lica koja su umiješana u kršenje Zakona o radu i drugih zakona iz nadležnosti Inspektorata rada.

- Pretres i zapljena. Policija u konsultaciji sa inspektorima rada odlučuje o vremenu, lokaciji i ciljevima radnji pretresa i oduzimanja. Kvalitet metoda primijenjenih u pretresu i oduzimanju inkriminiranog materijala je ključan za uspješno krivično gonjenje.
- Pronalazak i korištenje digitalnih dokaza. Digitalne dokaze će policija i inspektor rada koristiti za krivični i upravni postupak u njihovoj nadležnosti, te će sarađivati u svim fazama digitalne forenzike i razmjene dokaza, uključujući: pribavljanje; identifikaciju; evaluaciju; i prijem.
- Ispitivanje osumnjičenih. Policija i inspektori rada zajednički će pripremiti plan saslušanja osumnjičenih radi prikupljanja dokaza za krivični i upravni postupak u njihovoj nadležnosti.
- Intervjuiranje žrtava i svjedoka žrtava. Policija i inspektori rada zajednički će planirati i pripremati se za razgovor sa žrtvama i žrtvama-svjedocima kako bi prikupili dokaze za krivični i upravni postupak u njihovoj nadležnosti, te će sarađivati u daljim fazama ispitivanja žrtava zločina.
- Potvrđivanje dokaza. Da bi se utvrdio kredibilitet žrtve, potrebno je pribaviti nezavisnu potvrdu činjenica prikupljenih u izjavi. Postoji i druga i važna korist koja se može dobiti iz ovog procesa: osim što dokazuje da je žrtva pouzdana, svaki nezavisni potkrepljujući dokaz značajno jača slučaj protiv trgovaca ljudima. Policija i inspektori rada će zajedno potkrijepiti dokaze koji će se koristiti u krivičnom i upravnom postupku u njihovoj nadležnosti.
- Paralelne finansijske istrage. Važnost paralelnih finansijskih istraga ne može se precijeniti. Neophodno je pratiti finansijske transakcije tokom proaktivne finansijske istrage o trgovini ljudskim bićima u svrhu radne eksploatacije uglavnom uvijek daju rezultate. Policija i inspektori rada će koordinirati i sarađivati u paralelnoj finansijskoj istrazi u cilju prikupljanja dokaza koji će se koristiti u krivičnom i upravnom postupku u njihovoj nadležnosti.

VI KOORDINACIJA AKTIVNOSTI U PRUŽANJU PODRŠKE I POMOĆI ŽRTVAMA

Član 9

Identifikacija žrtava trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije

Policija i Inspekcija rada će sarađivati u identifikaciji žrtava trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije kroz redovnu i ubranu razmjenu svih informacija i obavještajnih podataka koje posjeduju i koordinirati daljnje korake u identifikaciji žrtava i potencijalnih slučajeva trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije i obim i način saradnje i saradnje pojedinaca i organizacija žrtava na identifikaciju i organizaciju žrtava prema drugim organima i nalogu za identifikaciju žrtava. pružanje pomoći i pomoći žrtvama.

Član 10

Procjena rizika u istragama o trgovini ljudima

Policija i Inspekcija rada će sarađivati u provođenju procjene rizika za žrtve trgovine ljudima i njima bliske osobe tako što će Inspektori rada obavještavaju policiju o svim obavještajnim

podacima i informacijama koje posjeduju, u vezi sa rizikom za žrtve trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.

Član 11 **Zaštita**

Policija i Inspektorat rada će sarađivati u pružanju adekvatne zaštite žrtava trgovine ljudima i njihovom upućivanju na pružaoce usluga, uključujući pružanje informacija pružaoциma usluga o okolnostima iz kojih su žrtve spasene i sugestije u vezi sa odgovarajućim uslugama koje će se žrtvama pružiti.

Policija i Inspektorat rada će sarađivati u nastojanjima da se žrtva stabilizuje kroz sigurnost i stručnu pomoć, uključujući: uvjeravanje žrtve u njenu sigurnost, osiguranje nžrtvine privatnosti, procjenjivanje potencijalne medicinske/psihološke/druge potrebe, krizno savjetovanje; osiguranje osjećaja ugodnosti, pomoć u shvatanju da su fizički i emocionalni simptomi koje može doživjeti rezultat zločina, jasno i jednostavno komuniciranje, informisanje žrtve o raspoloživim resursima i uslugama, davanje izbora u dnevnim rutinama, uzimanje u obzir posebnih potreba djece.

VII MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE

Član 12 **Prava i obaveze policije**

Policija će imenovati kontakt osobu i njegovog zamjenika u Sektoru kriminalističke policije sa zadatkom da provodi odredbe ovog Protokola u dijelu međusobne razmjene informacija i organizacije i sprovođenja zajedničkog nadzora i kontrole pravnih osoba, te prevencija trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.

Policija će imenovati kontakt osobu i njegovog zamjenika u Sektoru kriminalističke policije sa zadatkom da provodi odredbe ovog Protokola u dijelu koordinacije aktivnosti u krivičnim i prekršajnim postupcima te koordinacije aktivnosti u pružanju podrške i pomoći žrtvama

Član 13 **Prava i obaveze Inspekcije rada**

Inspekcija rada će imenovati kontakt osobu i njegovog zamjenika u Sektoru kriminalističke policije sa zadatkom da provodi odredbe ovog Protokola u dijelu međusobne razmjene informacija i organizacije i sprovođenja zajedničkog nadzora i kontrole pravnih osoba, te prevencija trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.

Inspekcija rada će imenovati kontakt osobu i njegovog zamjenika u Sektoru kriminalističke policije sa zadatkom da provodi odredbe ovog Protokola u dijelu koordinacije aktivnosti u krivičnim i prekršajnim postupcima te koordinacije aktivnosti u pružanju podrške i pomoći žrtvama

Inspekcija rada će policiji redovno dostavljati izvještaje o utvrđivanju težih povreda zakona o radu od strane pravnih lica. Izvještaji će sadržavati podatke o posjetama pravnim licima, uočenom stanju, podatke o licima za koje se utvrdi da imaju neregulisan radni odnos i druge relevantne podatke koji bi se mogli dovesti u vezu sa trgovinom ljudima u svrhu radne eksploatacije.

Na zahtjev policije, za potrebe posebne vođenja istrage, Inspektorat rada će policiji dostaviti i zapisnike o obavljenim posjetama određenim pravnim licima.

Član 14 Kontakt osobe

Saradnja uspostavljena ovim Protokolom će se odvijati putem ovlaštenih kontakt osoba.

Nakon potpisivanja ovog Protokola, potpisnici će se međusobno informisati o ovlaštenim kontakt osobama za razmjenu informacija, koordinaciju aktivnosti i organizaciju i provođenje zajedničkog inspeksijskog nadzora.

VIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 15

Ovaj Protokol stupa na snagu danom potpisivanja a svaki potpisnik ga može otkazati dostavljanjem pismene obavjesti drugoj strani.

Ovaj Protokol neće sprječavati njegove potpisnike da koriste druge oblike saradnje u skladu sa važećim zakonima i podzakonskim aktima.

Radi praćenja i procjene aktivnosti predviđenih ovim Protokolom, potpisnici će uspostaviti zajedničku komisiju, sačinjenu od predstavnika policije i inspekcije rada, u roku od jednog mjeseca nakon zaključivanja ovog Protokola.

Član 16

Potpisnice Protokola će u roku od tri mjeseca nakon zaključivanja ovog Protokola izraditi i usvojiti zajedničku instrukciju za postupanje policije i inspekcije rada u predmetima trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, u kojoj će se detaljno razraditi Standardne operativne procedure (SOP) za postupanje u navedenim predmetima.

Član 17

Ovaj Protokol je sačinjen u četiri primjerka od kojih svaka strana zadržava dva primjerka.

Za Ministarstvo unutrašnjih poslova

Za Upravu za inspeksijske poslove

Ministar

Direktor